

Ain Kallis

klimatoloog

Mida ennustasid kolm päikest taevas?

Klimalandal jaanuarikuu päeval sain õige mitu telefonikõnet. Hommikul olla Tartu kohal (ja ka mujal Lõuna-Eestis) nähtud taevas korraga kolme päikest. «Õövastav vaatepilt,» kommenteeriti kogetut internetis.

«Mida see kaasa toob? On see ohtlik?» päris üks helistaja. Õigustatud küsimus: kui astroloogid kollitavad meediakanalites kaaskodanikke ennustustega, mida kõike alanud aastal meile kaela saadavad nähtamatud ülikauged planeedid, mida siis võiks küll teha kolm päikest korraga?!

Ja ongi teinud: leidsin vähemalt kaks juhust, kus nad on ajaloo käiku muutnud. Inglismaal Rooside sõja aegu ilmus 2. veebruaril 1461 Mortimer's Crossi lahingu eel taevasse kolm päikest. Nooruke krahv Edward tõlgitses seda kui märki Isa, Poja ja Püha Vaimu toetusest. Innustust saanud sõdurid notitsid maha tuhat vastast ning paari kuu pärast oli troonil juba Edward IV.

Teine näide. Aastal 1551 piirasid Karl V väed Magdeburgi linna. Ühel päeval ilmus kindluse kohale taevasse särav kolmik. Piirajail tuli lahkuda, sest kuidas sa vallutasid linna, mille kohal kiirgab korraga kolm päikest?!

Mida siis võiks arvata äsja meil nähtud vaatepildi kohta? Aga seda, et Lõuna-Eestil läheb 2009. aastal igati hästi. Teiseks. Gerd Kanterit ootavad tänava ees suured võidud: on ju 3. jaanuar Gerdi nimepäev.

Astroloogia-ebausklikele ütleks, et kui taevas umbes viis kilomeetri kõrgusel esineb horisontaalselt hõljuvaid kuueta hulisi jääkristalle, siis tekitavad murduvad päikesekiired «õigest» päikesest 22 kraadi kaugusel nn valepäikesi. Teaduslikumalt kutsutakse noid parheelioniks (Päikesese kõrval, kreeka k).

Muide, kui jääkristallikesed langevad korrapäratult, tekivad taevasse lihtsamad haloringid, rõngad ümber päikesese või kuu.

Mis tuleb?

Siinkandis on kraadiklaasi näidud viimati olnud kui Läänemere lained – võnguvad järsult üles-alla. (Nagu ütles sünoptik Taimi Paljak – ilmataadil tuleb eelg-ajalt nohu.)

Ka lähemas tulevikus näeme nii lõrtsist sula kui ka külma. Temperatuuri kontrastid on jälle suured, lääne- ja ida-«provintside» vahel ajuti kümme-kond kraadi. Ole aga mees (või naine) ja prognoosi!

Mis oli?

- Eesti mulluseks keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati EMHIs 7,4 °C (norm 5,2), seega korrald senist rekordit aastast 1989. Palavaim paik oli Vilsandi 8,5 kraadiga. Sademete hulgalt (858 mm) jäädi alla vaid 1981. aastale.
- Detsembrikuumuseks riigis saadi kõrge -0,2 (norm -3,3), sademeid lume, vihma ja lõrtsina kogunes veidi üle pikaajalise keskmise - 55 mm.
- Viimati külmenes ka Mandri-Euroopas. Gaasi asemel lasti Venemaalt sinna päris pakast (Tšehhis, Saksamaal -26), Ukrainat karistati -29 kraadiga!
- USA Kaljumäestik algas laviinide aeg. Kahe nädalaga hukkus 19 inimest.